

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Георгита Бояджиева-Николова

за приносния характер на художествено-творческата дейност

на **главен асистент д-р Атанас Анатолиев Кръстев**

във връзка с участието му в обявения конкурс за заемане на академичната длъжност **доцент по виолончело** в направление 8.3 „Музикално и танцово изкуство“, специалност **виолончело** към катедра „Струнни инструменти“, ИФ на НМА „Проф. П. Владигеров“ (ДВ бр. 84 / 29.09.2020 г.)

Кандидатурата на д-р Атанас Кръстев в обявения конкурс за академичната длъжност **доцент по виолончело** отговаря на всички необходими изисквания по ЗРНЧЗ, като в голяма степен надхвърля минималните национални изисквания в много от точките на наукометричните показатели.

През 2016 г. той получава образователната и научна степен **доктор** по музикознание и музикално изкуство, а през същата година е назначен последователно като асистент и главен асистент по виолончело в катедра „Струнни инструменти“ към ИФ на НМА „Проф. П. Владигеров“.

Атанас Кръстев е особено явление и заема специално място в българския музикален живот. След интензивното и бързо професионално развитие той заслужено се утвърждава като един от най-изявените и ярки изпълнители не само от своето поколение - артист със собствена индивидуалност и богата звукова култура, чувствителен и емоционален музикант на високо инструментално равнище. Великолепен виолончелист с активна и изключително разнообразна концертна дейност, Атанас Кръстев има забележителни художествени постижения в реализацията на един наистина обширен по отношение на епохи и стилове репертоар. Професионалната честност, инструменталната сигурност и прецизност, заедно с блестящо защитените звукови идеи правят присъствието му на сцената

убедително и запомнящо се. Имам преки впечатления от неговото развитие и с радост мога да кажа, че като един от най-интересните, стойностни и многостранно проявяващи се български инструменталисти той равностойно и с успех съвместява изявите си на солист, камерен изпълнител, а през последните четири години и на педагог.

Атанас Кръстев е роден през 1988 година в София.

Неговото израстване е белязано от щастливото съчетание на семейна среда от ерудирани музиканти на най-високо равнище, на блестящ учител в лицето на неговия баща - известния виолончелист и педагог проф. Анатоли Кръстев и на собствената му изключителна музикална и инструментална надареност, на характерните за него енергия, работоспособност, организираност и способност за концентрация.

Завършва НМУ „Любомир Пипков” през 2007 г. и НМА „Панчо Владигеров” с магистърска степен в класа по виолончело на проф. Анатоли Кръстев през 2012 г. От 2011 до 2014 специализира при проф. Наталия Шаховская в „Ескуела супериор де музика Рейна София” (Мадрид). В периода между 1995 и 2017 посещава майсторските класове на известни виолончелисти като Д. Герингас, А. Менезес, Ф. Хелмерсон, А. Норас, Н. Гутман, Д. Вайс, Л. Кларе, А. Герхард, Янг Чанг Чо, Т. Керъл, Р. Коен, Й. Горицки, М. Клигел, Р. Лазко, Т. Деменга и други.

Провежда майсторски класове в България, Румъния и Украйна, участва в жури на XXIV Международен конкурс за млади изпълнители „Daleki akordi” в Сплит (Република Хърватска), основател и ръководител е на Сдружение „Челисимо” и на МФ „Челисимо”.

В рамките на 14 години (2001 - 2015) печели 16 първи и извънредни награди от престижни международни конкурси в България, Австрия, Испания, Чехия и Сърбия. През април 2016 защитава успешно докторантура в НМА с дисертационния си труд на тема **„Някои инструментални и интерпретационни особености, принципи и похвати в най-новите транскрипции на творби от Феликс Менделсон-Бартолди, Едвард Григ и Сергей Рахманинов за виолончело и пиано, създадени**

от Йовчо Крушев”. Разглеждането, анализът и тълкуването на транскрипциите от изпълнителска гледна точка правят тази разработка извънредно полезна за виолончелистите, които ще пожелаят да обогатят репертоара си както с цитираните забележителни романтични миниатюри, така и с утвърдените в концертната практика образци от подобен тип обработки на редица европейски автори.

Като солист и камерен изпълнител Атанас Кръстев свири на всички отговорни български подиуми и фестивали, концертира в Австрия, Франция, Холандия, Италия, Испания, Русия, Гърция, Чехия, Словакия, Сърбия, Бразилия, Украйна и други. До този момент е изнесъл над 80 концерта като солист на Софийска филхармония, СО на БНР, симфоничните оркестри на Русе, Варна, Бургас, „Петробрас Симфоника” (Рио де Жанейро), „Оркестра синфоника“ (Сао Пауло), Камерен ансамбъл „Софийски солисти” и др. под диригентството на В. Казанджиев, Ем. Табаков, Г. Димитров, Н. Годоров, М. Кадин, Й. Дафов, Пл. Джуров, М. Пантелеев, А. Станков, Ст. Ушев, М. Димитров, Й. Камджалов, Жак Мерсие, Дж. Макдоналд, К. Морено, Р. Болоня, Оливър Гилмур и др. Репертоарът му включва концерти и пиеси за виолончело и оркестър от Хайдн (С Dur, D Dur), Шуман, Сен-Санс, Чайковски (Вариации на тема Рококо), Р. Щраус („Дон Кихот“), Прокофиев (Симфония концертанте), Шостакович, Бетовен (Троен концерт за цигулка, виолончело и пиано), Брамс (Концерт за цигулка и виолончело), Купрен, Брух и други.

Соловите и рециталните програми свързват Атанас Кръстев с инструменталисти като цигуларите Светлин Русев, Ери Масаока, Хавиер Инхаусти, Зорница Иларионова, Теодора Сороков, с пианистите Жан Бернар Помие, Виктория Василенко, Маргарита Илиева, Надежда Цанова и много други.

Участва във виолончеловото трио „Cellissimo”(с Анатоли Кръстев и Калина Кръстева), с което концертира в България и чужбина, от 2017 до 2019 г. свири с кuartет „Фрош”, с трио „Арденца” и с различни други камерни формации.

Има многобройни, заснети „на живо” концерти в БНТ, Нова телевизия, Телевизия „7 дни”, СКАТ, МСАТ, Белградската национална телевизия, Бразилската TV”Globo”, документални и студийни записи в БНР и други.

Не случайно цитирам някои факти от творческата биография на Атанас Кръстев. Сами по себе си те отразяват активността, професионалното равнище и мащаба на неговата многостранна и широкообхватна концертна дейност. Свидетелство за това са и множество **награди**: за високи постижения в областта на музикалното изкуство (2007-2020) е удостоен с Грамота и Награда на Министерството на културата, Звание на Академията за млади таланти, Награда „Златна муза”(за изпълнение на руска музика) и „Кристална лира” на СБМТД (2007 и 2012), Награда „Златен квартет” (2018), Награда „Златен век” на Министерството на културата (2018), грамоти, дипломи и други.

Справката, предложена като хабилитационен труд, отразява художествено-творческата дейност на кандидата след 2016 година, като представя четири области на неговата дейност като виолончелист: **солова, камерна, звукозаписна и педагогическа**.

През последните четири години Атанас Кръстев изнася **30 концерта като солист** на СО на БНР, оркестъра на Софийската опера, АСО на НМА „Проф. Панчо Владигеров“, на симфоничните оркестри в Русе, Шумен, Видин, Враца, Сливен, ОКИ „Надежда”, КА „Софийски солисти”, AGBU Chamber orchestra, СО на гр. Ниш (Сърбия), а на „ArtCello” фестивал 2018 (Украйна) - с Лвовския камерен оркестър, КО „Киевски Virtuози” и СО на Музикалната Академия на Днепропетровск, **12 рецитала** (солов и с пианистите Виктория Василенко, Надежда Цанова, Симеон Гошев и Румен Цанов) на Софийски музикални седмици, Празници на изкуствата „Аполония”, БКИ „Витгенщайн” – Виена, Музей „Чайковски” - Москва и др., **13 участия в камерни концерти със струнен квартет „Фрош“** (Софийски музикални седмици, Варненско лято, „Дни на камерната музика- Габрово, Дни на музиката в Балабановата къща - Пловдив, в Италия, Украйна др.) и още **23 концерта**

с други камерни формации (триа, квартети, квинтети, секстети, октети) като Трио „Челисимо”, Трио „Арденца”, „Арте”, Квартет „Кварто” и много други.

Трудно могат да се обхванат и анализират всички страни и приносни аспекти от концертна дейност на Атанас Кръстев, ясно и изчерпателно отразена в справката за неговата цялостна художествено-творческа дейност. Цитирани са многобройни и високо професионални солови (концерти с оркестър и рецитали) и камерни изяви, които е невъзможно да бъдат рецензирани поотделно. Те включват *концерти и пиеси за виолончело и оркестър* от Д. Попер („Унгарска рапсодия”), Фр. Шуберт (Соната „Арпежионе“, транскрипция за соло виолончело и оркестър), П. И. Чайковски (Вариации на тема Рококо и „Violoncelles vibre” за две виолончели, *премиера* с Денис Северин – Швейцария, на МФ „Челисимо’2020”, 2020), Й. Хайдн, Е. Лало, М. Брух, Ед. Елгар, А. Вивалди, Й. Брамс, Фр. Купрен, Дж. Солима („Violoncellos Vibrez!” за две виолончели с Денис Северин, „ArtCello” фестивал 2018, Украйна), Дм. Шостакович, С. Прокофиев (Симфония-концерт), П. Владигеров, Л. ван Бетовен, В. Стоянов и др., *пиеси за соло виолончело* от Й. С. Бах, Ал. Пиати, Дж. Крам, Изаи, Попер, Д. Лигети, П. Христосков и др., *сонати и пиеси за виолончело и пиано* от Хумел, Хендел, Бокерини, Бетовен, Шуберт, Шуман, Дебюси, Прокофиев, Форе, Владигеров, Попер, Енеску, Шостакович, Пиацола, Г. Арнаудов, Е. Табаков и мн. др. *Специално подчертавам концертното изпълнение на две знакови произведения за цигулка и виолончело* от Хендел (Пасакалия) и Кодай (Дуо, със З. Иларионова, 4 юли 2020, Пловдив).

През същия период (2017-2020) Атанас Кръстев проявява сериозен, дълбок и постоянен *интерес към камерната музика* - той участва в **36 концерта** в страната и чужбина с различни камерни състави, като 13 от тях са изнесени с квартет „Фрош“. В програмите са включени както знакови произведения за този тип ансамбъл от Хайдн (Стр. квартет оп. 74, №3), Бетовен (Голяма fuga оп. 133), Дворжак

(„Кипариси“), Шостакович (Квартет №8), Лигети (Стр. квартет №1), Яначек, Сметана, Бритън и мн. др., така и непознати за нашата публика творби.

Оценявам много високо и считам за изключително творческо и артистично достижение реализацията на този впечатляващ със своя обем и стил обхват репертоар, включващ едни от най-значимите и стойностни солови и камерни произведения за струнен квартет и други камерни формации от различен тип с участието на виолончело.

Важен аспект и устойчива линия в концертната практика на Атанас Кръстев са *премиерните изпълнения* на значими произведения от български и чуждестранни автори. *Те имат безспорен принос към българската музикална култура.*

Интересни и стойностни изпълнителски постижения представляват *българските премиери* на *Концерт за виолончело и струнен оркестър от Добринка Табакова* (с КА „Софийски солисти“, дир. Пл. Джуров, МФ Софийски музикални седмици, 2018), *пиеси и сонати за виолончело и пиано* от Камарго Гуарниери - Соната №1, “Ponteio” и Танц, Лусиано Галет - Елегия оп.3 и Бразилски танц, Е. Вилла-Лобос - Малка сюита, Клаудио Санторо - Соната № 3 (с В. Василенко, Първи фестивал на бразилската музика, 2019), Дж. Енеску, Д. Попер; Н. Стойков и Дж. Солима - „Violoncelles vibrez” за две виолончели. *За първи път в Москва са представени и творби от българските композитори Г. Арнаудов, Милчо Левиев и Емил Табаков.*

Специално внимание заслужават световните и български премиери, осъществени с участието на Атанас Кръстев в състава на струнен квартет „Фрош“: Васил Казанджиев – Струнни квартети №7, 8 и 9, Др. Йосифов - Air-(s) за акордеон и струнен квартет, Б. Спасов - „Illumina”, Астор Пиацола – Концерт за бандонеон и струнен оркестър, както и Бетовен-Райнеке – Троен концерт за цигулка, виолончело и пиано с Трио „Арденца“

От изложената до тук цялостна концертна дейност на д-р Атанас Кръстев ясно личи постоянното разширяване на неговите професионални интереси –

обстоятелство, което наред с дълбокия интерес и ангажираност, които той проявява в работата със своите студенти има решаващо значение за неговата успешна настояща и бъдеща педагогическа работа. Опитът, натрупан през последните четири години като преподавател по виолончело и ръководител на **16 майсторски класа в България, Румъния и Украйна** е необходимо условие и една от най-важните предпоставки за ефективността на работата му върху цялостното професионално изграждане на младите виолончелисти – процес, който вече дава своите резултати: четири награди от национални конкурси, реализация като оркестранти, активно концертиращи артисти, преподаватели.

Съдържанието, високото художествено и професионално равнище, огромният обем и разнообразие на концертната и звукозаписната дейност, както и реализираните световни и български премиери на значими произведения от чужди и български композитори, ми дават основание да оценя много високо цялостната творческа дейност на д-р Атанас Кръстев и нейния значителен принос към българската музикална култура. Той притежава всички необходими качества да обучава и възпитава музиканти на най-високо равнище, благодарение на натрупаният ценен опит и култура, на характерните за личността му отдаденост, позитивна енергия, интелигентност и ерудиция.

Въз основа на всичко казано дотук давам своята най-висока професионална оценка за цялостната художествено-творческа и педагогическа дейност на д-р Атанас Кръстев и убедено предлагам на уважаемото научно жури той да бъде избран за академичната длъжност „доцент“.

проф. д-р. Георгита Бояджиева-Николова

29 декември 2020г.